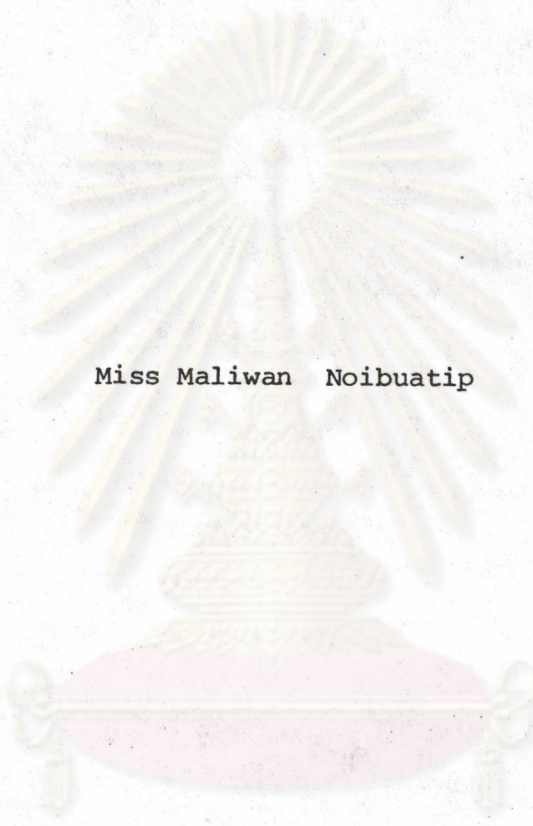

MONASTIC LIBRARIES IN THE NORTHEAST OF THAILAND

Miss Maliwan Noibuatip

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-545-9

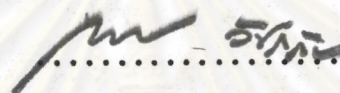
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ห้องสมุดวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

โดย นางสาวมะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์

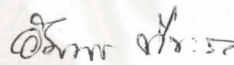
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

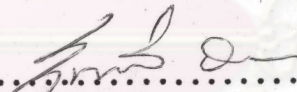
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

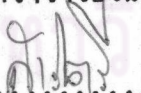

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัมพร ทิษะระ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันฉัตร สุรวดี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาวิตรี แห่งสภา)

มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์ : ห้องสมุดวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
(MONASTIC LIBRARIES IN THE NORTHEAST OF THAILAND) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ.สุพรรณิ วราทร, 209 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงสภาพและการดำเนินงานห้องสมุดของวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ พร้อมทั้งศึกษาปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานห้องสมุด

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปัจจุบันยังไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของกรมการศาสนา ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดที่มีขนาดเล็กมากซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ กัน และมีเนื้อที่น้อยกว่า 200 ตารางเมตร มีหนังสือน้อยกว่า 2,000 เล่ม เจ้าหน้าที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ห้องสมุดส่วนใหญ่ได้รับเงินสนับสนุนจากวัดและจัดหาสิ่งพิมพ์โดยการรับบริจาค จัดหนังสือโดยแบ่งตามประเภทและขนาดของหนังสือ มีการจัดเก็บหนังสือทั้งแบบชั้นเปิดและชั้นปิด ห้องสมุดวัดมีการจัดบริการและกิจกรรมน้อย การประชาสัมพันธ์ที่ทำมากที่สุดคือการพูดแนะนำห้องสมุดแก่ผู้มาทำบุญที่วัด ผู้ใช้บริการห้องสมุดวัดจำนวนสูงสุดคือ ภิกษุสามเณร

ห้องสมุดวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบปัญหาสำคัญ ได้แก่ ห้องสมุดวัดส่วนมากไม่มีอาคารเอกเทศ จำนวนตู้ ชั้นหนังสือ โต๊ะ และเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านไม่เพียงพอ ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หนังสือและวารสารมีน้อยและสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่เก่าล้าสมัย ขาดคู่มือในการดำเนินงานห้องสมุดและขาดคู่มือประกอบกรวิเคราะห้หมวดหมู่และทำบัตรรายการ

ห้องสมุดวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการให้มีการปรับปรุงการดำเนินงานห้องสมุดในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวัสดุสิ่งพิมพ์ ด้านงานเทคนิค และด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดส่วนใหญ่ต้องการเพิ่มพูนความรู้โดยต้องการหนังสือคู่มือทางบรรณารักษศาสตร์เพื่อศึกษาด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ ควรมีความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดวัด กรมการศาสนา กรมการศึกษานอกโรงเรียน และสถาบันที่มีการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อร่วมมือกันหาทางแก้ปัญหาของการดำเนินงานห้องสมุดวัด ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาเจ้าอาวาสและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการส่งเสริมให้ห้องสมุดวัดเป็นศูนย์การศึกษาค้นคว้าของภิกษุสามเณรและประชาชนในท้องถิ่น และเพื่อให้มีการจัดบริการที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต HR HR
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]

MALIWAN NOIBUATIP : MONASTIC LIBRARIES IN THE NORTHEAST OF THAILAND.
THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SUPANNEE VARATORN. 209 PP.

The purposes of this research are to study the condition and the management of the monastic libraries in the northeast of Thailand regarding their management, technical services and library's services including the librarians' problems and any requirements in library management.

It has been found that most of the monastic libraries are not up to the standard of the Department of Religious Affairs. Most of the libraries are very small depending upon what type of buildings they are in. The average area of each library is less than 200 square metres and the average number of books is less than 2,000. Most librarians do not have the qualifications for library science. Most monastic libraries are funded by their monasteries. Most books come from donations and are classified by kinds and sizes, and are kept on both open shelves and closed shelves. There are just a few services and activities in monastic libraries. The most frequently used public relation method is to introduce the library to merit makers who come to the temple. Library users are mostly monks and novices.

The problems in the monastic libraries management are lack of buildings for library use only; lack of book shelves; tables and chairs; lack of experienced librarians, lack of money, lack of up-to-date books and journals; and lack of manuals on library management.

The monastic libraries in the northeast need improvements on every aspect of management especially in terms of personnel, printed materials and technical services. Most of the librarians are in need of library manuals to study by themselves.

Suggestion :

There should be cooperations between monastic libraries, the Department of Religious Affairs, the Department of Non-formal Education and the institutions where library science is taught to find ways and means to solve the problems of monastic libraries. Seminars should regularly be held among the temple abbots and the monastic librarians so that they can exchange opinions to find means to promote monastic libraries as the centers of knowledge for local people and to provide more interesting and efficient services.

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพรรณิ วราพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์อัมพร ทิษะระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วนิตา สุรวดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์สาวิตรี แห่งสภา ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาสั่งสอนให้ความรู้จนการศึกษา สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณมานพ พลไพรินทร์ คุณวิลาศ เคียนทอง คุณรุ่งนภา ฉิ่งกังวานชัย และเจ้าหน้าที่กรมการศาสนา คุณลัดดาวัลย์ เสือรุ่ง และเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ตลอดจนผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการจัดเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบมนัสการขอบพระคุณเจ้าอาวาสวัดและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดทุกท่านที่กรุณาให้ คำปรึกษาและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดียิ่ง และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วน ได้รับจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณมิคามารดา และคุณนิพนธ์ น้อยบัวทิพย์ ซึ่งให้การสนับสนุน ทั้งในด้านกำลังใจและการเงินแก่ผู้วิจัย เสมอมาจนสำเร็จการศึกษาด้วยดี

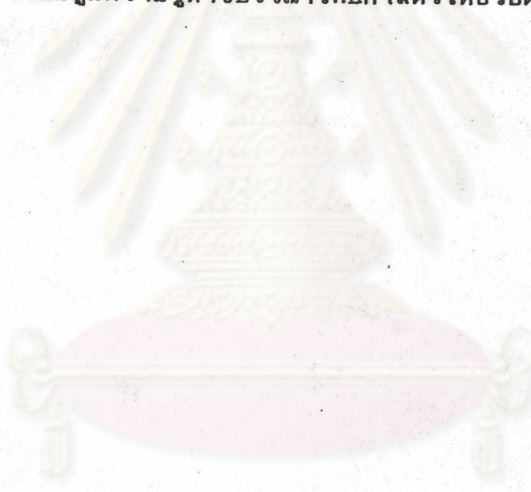
มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดวัด.....	45
2	อายุของผู้ดำเนินงานห้องสมุดวัด.....	46
3	พรรษาของผู้ดำเนินงานห้องสมุดวัด.....	47
4	วุฒิทางสงฆ์ของผู้ดำเนินงานห้องสมุดวัด.....	48
	ก. ปริญญาธรรมแผนกธรรม.....	48
	ข. ปริญญาธรรมแผนกบาลี.....	49
5	วุฒิสูงสุดทางการศึกษาสามัญของผู้ดำเนินงานห้องสมุดวัด.....	50
6	วุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ของผู้ดำเนินงานห้องสมุดวัด.....	52
7	ประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดของผู้ดำเนินงานห้องสมุดวัด.....	53
8	ประสบการณ์การประมอบรมด้านห้องสมุด.....	54
9	สถานที่ตั้งของห้องสมุดวัด.....	57
10	การก่อตั้งห้องสมุดวัด.....	58
11	ลักษณะของห้องสมุดวัด.....	59
12	เนื้อที่ของห้องสมุดวัด.....	61
13	จำนวนตู้และชั้นหนังสือ.....	62
14	จำนวนโต๊ะสำหรับอ่านหนังสือ.....	63
15	จำนวนเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ.....	64
16	จำนวนโต๊ะและเก้าอี้สำหรับเจ้าหน้าที่.....	65
17	ครุภัณฑ์อื่น ๆ ที่มีในห้องสมุด.....	66
18	บุคลากรที่มีในห้องสมุด.....	68
19	แหล่งสนับสนุนทางการเงิน.....	69
20	จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุนในแต่ละปี.....	70
21	ประเภทของสิ่งวัสดุมีในห้องสมุด.....	72
22	จำนวนหนังสือ.....	73

ตารางที่	หน้า
23	ประเภทของหนังสือที่มีในท้องสมุด..... 74
24	วิธีการจัดหาสิ่งพิมพ์..... 76
25	จำนวนครั้งที่ได้รับการทอดผ้าป่าหนังสือ..... 77
26	ผู้เสนอรายชื่อหนังสือสำหรับการจัดหาเข้าท้องสมุด..... 78
27	ผู้ทำหน้าที่จัดซื้อหนังสือ..... 80
28	การลงทะเบียนหนังสือ..... 82
29	การจัดหมวดหมู่หนังสือ..... 83
30	เครื่องมือช่วยค้น..... 84
31	การจัดทำบัตรรายการ..... 85
32	ลักษณะของบัตรรายการที่จัดทำ..... 86
33	การจัดเก็บสิ่งพิมพ์..... 87
34	การซ่อมหนังสือ..... 88
35	การสำรวจหนังสือ..... 89
36	ระยะเวลาที่เปิดบริการ..... 90
37	จำนวนชั่วโมงที่เปิดบริการ/วัน..... 91
38	วันปิดบริการของท้องสมุดวัด..... 92
39	บริการของท้องสมุดวัด..... 93
40	กิจกรรมของท้องสมุดวัด..... 94
41	การประชุมสัมพันธ์ท้องสมุดวัด..... 95
42	ประเภทผู้ใช้บริการของท้องสมุดวัด..... 96
43	จำนวนผู้เข้าใช้บริการ..... 97
44	ปัญหาในการดำเนินงานท้องสมุดวัดด้านสถานที่และครุภัณฑ์..... 99
45	ปัญหาในการดำเนินงานท้องสมุดวัดด้านบุคลากร..... 101
46	ปัญหาในการดำเนินงานท้องสมุดวัดด้านการเงิน..... 102
47	ปัญหาในการดำเนินงานท้องสมุดวัดด้านหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ และ อุปกรณ์อื่น ๆ..... 103
48	ปัญหาในการดำเนินงานท้องสมุดวัดด้านงานเทคนิค..... 105

ตารางที่	หน้า
49 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดวัดด้านงานบริการ.....	106
50 ความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดวัดด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์..	107
51 ความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดวัดด้านบุคลากร.....	108
52 ความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดวัดด้านการเงิน.....	109
53 ความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดวัดด้านสิ่งพิมพ์.....	110
54 ความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดวัดด้านงานเทคนิค.....	111
55 ความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดวัดด้านบริการที่ควรจัดทำในห้องสมุด	113
56 ความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดวัดด้านกิจกรรมที่ควรจัดในห้องสมุด	114
57 ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยวิธีต่าง ๆ.....	115

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย